

یادش بخیر، چرخ و فلک‌های چوبی

این روزها شهرسازی به نماد دنیای مدرن تبدیل شده است و حتی ردپای شهرسازی‌های بزرگ را در شهرهای کوچک هم می‌توان پیدا کرد.

این روزها شهرسازی به نماد دنیای مدرن تبدیل شده است و حتی ردپای شهرسازی‌های بزرگ را در شهرهای کوچک هم می‌توان پیدا کرد.

حتی در برخی کشورهای جهان، وسایل شهرسازی ها به يك نماد ملی تبدیل شده است و چرخ و فلک شهر لندن، نمونه عینی این ادعاست که هم اکنون به عنوان یکی از نمادهای اصلی شهر لندن به حساب می آید.

با نگاهی گذرا به تاریخچه شهرسازی ها می توان دریافت اولین شهرسازی ها با وسایل چوبی ساخته شده اند، اما آن شهرسازی های قدیمی شباهتی به شهرسازی های امروزی نداشت.

در آن زمان، هنوز سرمایه گذاران به سودآور بودن شهرسازی ها امید نداشتند و گمان نمی کردند شهرسازی بتواند به يك شغل پردرآمد تبدیل شود، اما با توجه به گسترش استقبال مردمی، شهرسازی ها در بسیاری از کشورهای جهان توسعه کمی و کیفی یافت.

تولد شهرسازی ها در جهان

خیلی سخت است که بتوان با قاطعیت گفت شهرسازی ها از چه تاریخی به بدنه شهرها اضافه شده اند، زیرا اولین شهرسازی ها از گسترش تدریجی پارک های کوچک متولد شده اند و نمی توان خط و مرز دقیقی کشید که پارک ها در چه زمانی به شهرسازی تبدیل شده اند.

از منظر دیگری هم می توان تاریخ شهرسازی ها را به قبل از آتش سوزی و بعد از آتش سوزی تبدیل کرد.

بین سال های 1890 تا دهه 20 قرن بیستم که اولین جرقه های ساخت شهرسازی ها در جهان زده شد، اغلب وسایل موجود در شهرسازی ها با چوب ساخته می شد.

اولین شهرسازی ها به معنای امروزی در کشور آمریکا ساخته شد و شهرهای شیکاگو و نیویورک را می توان اولین شهرهای صاحب شهرسازی به شمار آورد.

اما در سال 1950 میلادی، بسیاری از شهرسازی های مطرح جهان به سمت ورشکستگی رفتند و با آتش سوزی های مهیبی که در وسایل چوبی شهرسازی مشهور لوناپارک آمریکا اتفاق افتاد، انقلاب جدیدی در صنعت شهرسازی ها رخ داد.

پس از يك دوره تعطیلی و رکود، بالاخره در سال 1955 شهرسازی مشهور دیزنی لند در آمریکا با وسایل مدرن شروع به کار کرد و مهم ترین تمایز این شهرسازی با همتایان قدیمی خود، تکیه بر فناوری های جدید و استفاده از اسباب بازی های فلزی بود.

اگر در شهرسازی های قدیمی، چرخ و فلک های چوبی، استخرهای پرآب، تاب های ساده و الاکلنگ ها جولان می دادند، اما در شهرسازی دیزنی لند، فناوری های مهندسی و علم روز به کمک سازندگان وسایل شهرسازی آمد و آنها با تکیه بر علم و تجربه توانستند ترن های هوایی، کشتی های مکانیکی، تاب های الکتریکی و چرخ و فلک های برقی و فلزی بزرگی بسازند که تحولی بزرگ در تاریخ شهرسازی ها رقم زد.

در همین حال کشورهای اروپایی نیز با تکیه بر دانش آمریکایی ها در ساخت وسایل مدرن شهرسازی، به گسترش روزافزون شهرسازی های خود پرداختند و هم اکنون نیز در بسیاری از کشورهای اروپای غربی، شهرسازی های مدرنی به چشم می خورد.

اما امروزه همچنان حرف اول و آخر شهرسازی های جهان را کشور آمریکا می زند و این صنعت با گردش مالی چند میلیون دلاری، تاثیر بسزایی در رشد اقتصادی این کشور دارد.

شهربازی یکی از صنایع نوپای ایرانی است که سابقه طولانی در کشور ما ندارد. شهربازی سنگلج را اولین شهربازی ایرانی می دانند و تا قبل از سال 1350 شمسی نیز این شهربازی در کنار شهربازی فان فار، مطرح ترین شهربازی های کشور به حساب می آمدند.

در این شهربازی ها، علاوه بر تاب و سرسره و الاکلنگ که پای ثابت شهربازی ها محسوب می شود، پای ترن های هوایی کوچک هم باز شد.

اما از دهه 50 تا همین امروز، شهربازی ارم (پارک خرم سابق) مطرح ترین شهربازی کشور به حساب می آید. با گذشت زمان به کمیت و کیفیت وسایل این شهربازی اضافه شد و حالا از کارتینگ تا دارت کامپیوتری، بانجی جامپینگ، توفان الکتریکی و ده ها وسیله الکترونیکی جدید در شهربازی ارم به چشم می خورد.

در حالی که در چند دهه قبل، بیشتر وسایل این شهربازی از کشورهای دیگر وارد می شد، اما امروزه در داخل کشور نیز بسیاری از این وسایل تولید می شود.

علاوه بر شهربازی ارم، شهربازی تهران در بزرگراه چمران نیز تا سال های سال از گردشگران استقبال می کرد، اما در سال 85 این شهربازی تعطیل شد تا شهربازی ارم، تنها شهربازی مطرح پایتخت باشد.

مرور تاریخچه شهربازی ها در ایران و جهان نشان می دهد با رشد علم و گسترش فناوری در حوزه های الکترونیک، مکانیک و کامپیوتر، شهربازی ها نیز از آن حالت ساده و ابتدایی خود فاصله گرفته اند و وسایل بازی های پیچیده تر به میدان رقابت وارد شده اند.

به همین دلیل است که می توان ادعا کرد در آینده ای نه چندان دور، شهربازی ها در سراسر جهان با هجوم وسایل مدرن تر و پیچیده تر روبه رو خواهند بود و در واقع می توان گفت شرایط به گونه ای درآمده است که دیگر بین گسترش علم و پیشرفته تر شدن شهربازی ها، رابطه مستقیم وجود دارد.

امین جلالوند - گروه جامعه